

Nee tegen de theologie van Nee

De Geestelijke Mens

Wie gelovig is, heeft de Heilige Geest ontvangen. Hij is een geestelijk mens. Van wie en wanneer kun je dat zeggen? Die vraag kan gelovigen (gaan) bezighouden. Waar is het antwoord te vinden. Helpt het boek *'De Geestelijke Mens'* van Watchman Nee daarbij, dat onlangs in een Nederlandse vertaling verscheen? In het volgende artikel wordt bekeken of die laatste vraag positief kan worden beantwoord.

Watchman Nee (1903-1972) was één van de belangrijkste christelijke leiders in China. Hij heeft de basis gelegd voor de huisgemeenten die de vervolgingen van het communisme wisten te doorstaan. Vanaf 1952 tot zijn dood in 1972 zat Nee in de gevangenis op grond van valse beschuldigingen. Zijn boek *'De Geestelijke Mens'* voltooide hij in 1928. Een ander boek van hem dat ook in Nederland grote bekendheid geniet, is: *'Het normale christelijke leven'*. Dat boek las ik ooit. Ik had er waardering voor vanwege de geestelijke toon en de toewijding aan God, al had ik ook exegetische vragen. Hetzelfde doet zich voor bij: *'De Geestelijke Mens'*. Bij dit boek zijn echter de vragen groter en is de waardering kleiner.

Inhoud

Dit boek is een pil van bijna 800 bladzijden en kent tien delen. Het eerste deel is de inleiding en fundamenteel. Op basis van bijbelse gegevens betoogt Nee dat de

• Watchman Nee.

mens uit drie delen bestaat: geest, ziel en lichaam. Vervolgens schetst hij welke gevolgen de zondeval heeft voor (deze drie delen in) de mens en hoe hij wordt gered. De delen 2, 3 en 4 gaan uitvoerig over respectievelijk het vlees, de ziel en de Geest. Deel 5 geeft een analyse van de Geest en deel 6 schetst wat wandelen naar de Geest betekent. De delen 7, 8 en 9 geven een analyse van de ziel: van de emotie, het verstand en de wil. Ten slotte geeft hoofdstuk 10 aandacht aan het lichaam.

Waardering

Na deze opsomming van de inhoud begin ik met mijn waardering. Nee moet een zeer oprecht christen zijn geweest, die goed thuis was in de bijbel en een diepe mensenkennis had. Deze twee verbindend analyseert hij het geloofsleven. Daarbij wijst hij op de gevaren van schijn geloof. Hij laat zien dat wie ogenschijnlijk heel goed en gelovig bezig is in werkelijkheid heel vleeselijk en aardsgezind kan zijn. Bovendien wijst hij op het belang van openheid naar de Here. Die openheid brengt geestelijk leven met zich mee, die innerlijke vrede geeft. Het maakt tot een geestelijk mens, want het wordt geleid door de Heilige Geest.

Moeite

Ondanks deze waardering heb ik grote moeite met dit boek. Met enkele teksten als uitgangspunt, met name 1 Tessalonicenzen 5: 23 en Hebreeën 4: 12, schrijft hij een bijbelse psychologie, waarin de mens bestaat uit geest, ziel en lichaam. Voor de zondeval regeerde de geest. Dat moet in het geloof ook weer gaan gebeuren. Bij ongelovigen én bij vele gelovigen regeert echter de ziel. Als en in zoverre dat zo is, kan het geloof niet tot zijn recht komen. Dan krijgt de geest niet de noodzakelijke ruimte. Nee doet telkens een dringend beroep op de gelovige lezers om de ziel aan de geest te onderwerpen. Als dat niet gebeurt, blijft de gelovige ziels. (Dat woord komt in dit boek talloze keren voor, maar het is mij vreemd blijven voorkomen). Nee was zelf zeer enthousiast over zijn boek, vanwege de waarheid die er in te vinden is. Het was zijn overtuiging dat God die aan hem gaf. Dat maakt het moeilijk om met hem van mening te verschillen. Toch ben ik zo vrij om dat te doen. Er zijn vele theologen die op grond van de bijbelse gegevens ontlenen dat er bij de mens van een tweedeling sprake is: lichaam en ziel. Met hen gaat Nee niet in gesprek. Ook geeft hij geen aandacht aan de bijbelse gegevens waarin zowel lichaam (vlees) en ziel als ziel en geest min of meer worden gebruikt als synoniemen en aanduiding voor de hele mens (onder andere Ps. 63: 2; Ps. 84: 3 en Lucas 1: 46-47). Dat past niet in zijn psychologie, die sterk steunt op de twee genoemde teksten. In Hebr. 4: 12 staat dat het Woord van God ziel en geest vaneenscheidt. In het vervolg van die tekst staat ook dat het dit doet met de overleggingen en gedachten van het hart. Dat maakt de uitleg van deze tekst wat ingewikkelder dan Nee denkt. Bovendien besteedt hij in dit boek geen aandacht aan de notie van het hart, terwijl dat in de bijbel een centraal gegeven is als het gaat over de mens.

In zijn analyse van de geest onderscheidt Nee drie hoofd functies: intuïtie, gemeenschap en geweten. Het is mij niet duidelijk geworden waaraan hij dat ontleent. Ik ver-

moed dat zijn eigen intuïtie hem deze onderscheiding heeft ingegeven. Dat geldt van veel in dit boek. Mijn grootste probleem daarmee is dat hij dit uitgeeft voor dé goddelijke waarheid. Hij is in zijn opvattingen erg resoluut en radicaal.

Ziekte

Die radicaliteit blijkt ook in het laatste hoofdstuk over het lichaam. Daarin gaat hij uitvoerig in op de vragen betreffende ziekte en gezondheid; ziekte en zonden. Hij ziet ziekte bij gelovigen vaak als een kastijding van God. Zij moeten zich afvragen waarom God hen straft, in plaats van meteen op zoek te gaan naar genezing. Hij vindt het gebruik van medicijnen niet helemaal verwerpelijk, maar omringt het met zoveel reserves dat een echte gelovige het toch niet gauw zal wagen ernaar te grijpen. Als ze dat wel doen, kiezen ze volgens hem voor de gemakkelijkste weg en verlaten zo het slagveld van het geloof. Het komt aan op echt vertrouwen en overgave, het zoeken van genezing in een geestelijke weg. Deze radicaliteit is typerend voor Nee.

Beperkte waarde

In feite is er maar één mogelijkheid: heel de theologie van Nee aanvaarden als de waarheid Gods. Daarom zeg ik nee tegen de theologie van Nee. De kern is te speculatief, gevormd als ze is door zijn uitleg van enkele teksten. In dat patroon worden andere bijbelse gegevens ingepast, terwijl ook belangrijke gegevens buiten beeld blijven. Daarom heeft dit boek slechts een betrekkelijke waarde. Het kan enig belang hebben voor hen die snel en kritisch kunnen lezen. Anderen raad ik aan er niet aan te beginnen. Dit boek maakt duidelijk dat het met de theologie van Nee (ook in zijn andere boeken) oppassen geblazen is.

Naar aanleiding van Watchman Nee, *De Geestelijke Mens*, uitgave Importantia Publishing, Dordrecht, ISBN 90 5719 049 4, prijs € 39,00.